

INTERNETCONSULTATIE WIJZIGING WWFT BES

Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag

kenmerk: JRKADV 19-09-12

Bonaire, 12 september 2019

Geachte dames en heren,

Allereerst betuig ik mijn dank voor het bieden van de mogelijkheid om te reageren op het ontwerp-voorstel tot wijziging van de Wwft BES. JRK Advies onderschrijft de noodzaak om deze belangrijke wet aan te passen en kan zich als Wwft-BES-dienstverlener dan ook in de meeste onderdelen vinden. Ter verdere verbetering geef ik de volgende suggesties tot aanpassing en overdenking:

Artikel I, onderdelen A en B

Voor een effectieve toepassing in de praktijk ziet JRK Advies graag een duidelijke stellingname in de artikelsgewijze toelichting of leden van de eilandsraden, bestuurscolleges en kiescolleges van openbare lichamen en functionarissen bij overheidsbedrijven van openbare lichamen wel of niet per definitie als politiek prominente personen moeten worden aangemerkt. In de Europees-Nederlandse Wwft worden politieke functionarissen bij provinciale en gemeentelijke overheden en waterschappen niet als politiek prominente personen beschouwd. Indien de bedoeling is dat dit in Caribisch Nederland anders wordt, zou het aan de kwaliteit van de toelichting bijdragen als duidelijk wordt aangegeven wat de reden voor een dergelijke afwijking is.

De bijzondere staatsrechtelijke positie van de openbare lichamen kan naar de mening van JRK Advies in haar algemeenheid geen reden voor een andere behandeling zijn. De taken en bevoegdheden van openbare lichamen komen grosso modo overeen aan die van provincies, gemeenten en waterschappen; en de taken en bevoegdheden van de rijksoverheid wijken in Caribisch Nederland niet substantieel af van die in Europees Nederland.

Het verwijzen naar de Curaçaose en Sint-Maartense regelgeving vindt JRK Advies op dit specifieke punt niet passen. Daar bestaat slechts één bestuurslaag waarin de bevoegdheden samenkomen die binnen Europees en Caribisch Nederland worden gedeeld tussen de rijksoverheid en lokale overheden.

Artikel I, onderdeel C

De voorgestelde mogelijkheid van informatie-uitwisseling tussen de toezichthouder en de Belastingdienst staat op gespannen voet met het rechtsstatelijke 'fair play'-beginsel zoals door de Hoge Raad geformuleerd in zijn uitspraak van 23 september 2005, nr. 38 810, V-N 2005/46.5, rov 3.2:

"Gelet op het belang van de eerste vraag in andere geschillen zij er evenwel op gewezen dat het tot de algemene beginselen van behoorlijk bestuur te rekenen beginsel van fair play zich ertegen verzet dat een inspecteur van zijn bevoegdheid ex artikel 47 AWR gebruik maakt om kennis te krijgen van rapporten en andere geschriften van derden voorzover zij ten doel hebben de fiscale positie van de belastingplichtige te belichten of hem daaromtrent te adviseren. Deze overweging geldt ook voor de onderdelen van die geschriften die met dat doel gegevens van feitelijke of beschrijvende aard bevatten."

De fiscus beschikt reeds over een uitgebreid arsenaal aan bevoegdheden om informatie te verzamelen dat zich in ons rechtsstelsel tot een gebalanceerd geheel heeft ontwikkeld. JRK Advies geeft daarom in overweging het voorstel aan te passen, teneinde te waarborgen dat de beoogde informatie-uitwisseling niet door de Belastingdienst kan worden gebruikt om de rechtsstatelijke beperkingen aan artikel 8.83 van de Belastingwet BES op een voor belastingplichtigen oncontroleerbare wijze te omzeilen.

Artikel I, onderdelen D en G

JRK Advies vreest dat met het codificeren van 'landen of geografische gebieden' als verplichte risicofactor de toegang tot diensten feitelijk zal worden beperkt op basis van de afkomst van personen. Het aanscherpen van verplichtingen heeft al geleid tot toenemend 'de-risking'-gedrag van dienstverleners. In recente Caribische rechtspraak wordt 'de-risking' door banken als aanvaardbaar principe erkend, weliswaar niet op het punt van 'landen en geografische gebieden', maar wel ten aanzien van andere factoren die in de voorgestelde opsomming van verplichte risicofactoren zijn vermeld. De stap naar 'racial profiling' is dan snel gemaakt. Zelfs als de rechter 'de-risking' op dat punt uiteindelijk niet zou accepteren van dienstverleners, zal dit in de tussentijd tot weerloze slachtoffers leiden. Kortom, dit draagt niet bij aan een inclusieve samenleving.

Mede gelet op artikel 1 van de Grondwet en daarmee vergelijkbare bepalingen in mensenrechtenverdragen, verzoekt JRK Advies u dringend om het opnemen van de woordgroep 'landen of geografische gebieden' te heroverwegen, dan wel zeer uitgebreid aan de hand van voorbeelden toe te lichten hoe dienstverleners deze bepaling niet mogen uitleggen. Is het bijvoorbeeld de bedoeling dat Nederlanders die tijdens een legitieme uitzending van hun ouders in een land zijn geboren dat nu op een zwarte lijst staat, hun leven lang worden geconfronteerd van vragenvuren van risk-afdelingen van dienstverleners, of door 'de-risking' in het geheel geen toegang meer krijgen? Zo nee, hoe is te voorkomen dat dit in de praktijk van de dienstverleners die kant op gaat?

Het onderliggende probleem is hier volgens JRK Advies dat er geen laagdrempelige bestuursrechtelijke rechtsbescherming of hulp van de ombudsman mogelijk is tegen handelingen en gedragingen van particuliere dienstverleners die met de Wwft BES in feite een overheidstaak uitoefenen. JRK Advies verwacht niet dat dit probleem bij de voorgestelde wijziging wordt opgelost, maar rekent erop dat er binnen het gekozen stelsel alles aan wordt gedaan om ongewenste neveneffecten te voorkomen.

Artikel I, onderdelen E en F

Voor een effectieve toepassing in de praktijk zou JRK Advies een nadere uitleg van ‘redelijke maatregelen om gegevens uit het cliëntenonderzoek actueel te houden’ op prijs stellen. In artikel 2.3, tweede lid van de Wwft BES zoals die op 31 december 2018 gold, bestond alleen een passieve verplichting tot aanpassing: “wanneer blijkt dat deze gegevens niet meer overeenstemmen met de werkelijkheid”. Met ingang van 1 januari 2019 is dit artikelonderdeel gewijzigd in een zorgplicht om over juiste en volledige gegevens te beschikken.

Indien de dienstverlener geen wijzigingen in de gegevens blijken en evenmin sprake is van opmerkelijke transactiepatronen of andere situaties genoemd in artikel 2.3, met welke regelmaat dient het cliëntenonderzoek dan opnieuw worden uitgevoerd bij doorlopende diensten? Kan dat bijvoorbeeld eens in de drie jaar? Of moet dat telkens (ook) indien de geldigheid van een legitimatiedocument verstrijkt?

Artikel I, onderdeel H

Gezien de positie van de notaris in het rechtstelsel, is het onbegrijpelijk waarom wordt voorgesteld dat niet meer mag worden vertrouwd op reeds verrichte identiteitsverificatie door notarissen indien zij een cliënt introduceren bij een andere dienstverlener. Op deze manier ontstaat een discrepantie tussen de identiteitsverificatie op basis van buitenlandse advocaten en notarissen conform artikel 4, derde lid, onderdeel b van de Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES en het overnemen van identiteitsgegevens van een lokale notaris.

JRK Advies geeft in overweging om artikel 2.6 van de Wwft BES juist uit te breiden tot alle dienstverleners in het Koninkrijk, dan wel als dit niet wenselijk wordt geacht alle Wwft- en Wwft-BES-dienstverleners in Europees én Caribisch Nederland. Mede gelet op het beoogde gelijke speelveld en verwevenheid van Caribisch-Nederlandse dienstverleners met dienstverleners in andere Koninkrijksdelen, zou aansluiting kunnen worden gezocht bij de bepaling in de Curaçaose regelgeving die op dit punt aanmerkelijk ruimer is. Tenslotte staan al deze dienstverleners onder toezicht op de naleving van de Wwft BES en daarmee vergelijkbare regelingen.

Artikel I, onderdeel P

Hier lijkt per abuis ‘instelling’ in plaats van ‘dienstverlener’ te zijn vermeld.

Additionele opmerking 1

Sinds de introductie van de AVG in Europa krijgt JRK Advies vaker vragen over het kopiëren of scannen van identiteitsbewijzen. In Caribisch Nederland geldt de Wet bescherming persoonsgegevens BES. JRK Advies ervaart zelf en bij andere dienstverleners een behoefte aan een expliciete vastlegging dat het dienstverleners is toegestaan om identiteitsbewijzen mét foto te kopiëren of scannen. In voorlichtingsmateriaal over privacybescherming wordt wel aandacht besteed aan het mogen overnemen van gegevens uit identiteitsbewijzen door dienstverleners, maar blijkt ook terughoudendheid ten aanzien van kopiëren en scannen.

Voor een deugdelijk cliëntenonderzoek kan het nodig zijn de foto van een identiteitsbewijs te vergelijken met foto's op socialemediaprofielen. Een wettelijke verankering van de mogelijkheid om bij het voldoen aan de identiteitsverificatieverplichting een kopie of scan van een identiteitsbewijs mét foto te maken, zal het verband tussen privacybescherming en witwas- en terrorismebestrijding verder verhelderen en helpen voorkomen dat dienstverleners tussen verschillende autoriteiten in komen te staan.

Additionele opmerking 2

De verplicht vast te leggen gegevens beschreven in bijlage B van de Wwft BES corresponderen niet met die van artikel 2.2, tweede lid van de Wwft BES, en evenmin met het meldportaal van de Financial Intelligence Unit. Zo bevat artikel 2.2, tweede lid geen verplichting tot het verifiëren van het adres, maar is dit wel nodig volgens bijlage B en in het meldportaal. Een ander voorbeeld is dat in bijlage B, onderdeel b alleen de datum van uitgifte van een identiteitsdocument wordt genoemd, terwijl in een voorkomend geval in het meldportaal ook de vervaldatum moet worden ingevoerd. Verder zou het prettig zijn als in bijlage B, onderdeel a kan worden verhelderd dat "hun vertegenwoordigers" alleen ziet op "de natuurlijke persoon die de cliënt vertegenwoordigt" zoals omschreven in artikel 2.2, tweede lid, onderdeel e en in geval van een rechtspersoon dus niet op alle functionarissen van de betreffende rechtspersoon.

Zou u de vereisten op de drie genoemde plaatsen integraal met elkaar willen vergelijken en zo nodig op elkaar willen afstemmen?

Met vriendelijke groet,

JRK Advies